II. వ్యాసరూప సమాధాన ప్రశ్నలు

యూనిట్-1

భాషానైపుణ్యాలు

వ్యాస రూప ప్రశ్నలు

ప్ర. 1. భాషను నిర్వచించి, భాష యొక్క స్వరూప స్వభావాలను వ్రాయండి.

(లేదా)

భాషా లక్షణాలను వ్రాయండి.

జ ॥ భావ వ్యక్తీకరణే భాష ప్రధాన ఆశయం. మానవ వికాసానికి సాంస్కృతికాభివృద్ధికి మూలం భాష, భావ వ్యక్తీకరణ భావ గ్రహణాల సాధనమే భాష, సృష్టిలో జీవరాశులన్నింటిలో మాట్లాడే శక్తి మానవుడికి మాత్రమే ఉంది.

భాష నిర్వచనాలు :

భాష స్వరూప స్వభావాలను ప్రపంచవ్యాప్తంగా నిర్వచించారు. వాటిని పరిశీలిద్దాం."భాష్యతే ఇతి భాషా" అని సంస్కృతంలో భాష పదానికి అర్థాన్ని చెప్పారు. దీనికి భాషింపబడేది భాష అని అర్థం. మాంటీ (Mantly) అనే భాషావేత్త 'చిత్తస్థితిని వ్యక్తం చేసేందుకు చేసిన ఉద్దేశపూర్వక ధ్వనుల ఉచ్చారణయే భాష' అని చెప్పారు. సైమన్ పాటల్ అనే భాషా శాస్త్రజ్ఞుడు "మౌఖిక ధ్వనుల / కంఠధ్వనుల స్వతంత్ర వ్యవస్థ" అని చెప్పారు. రామచంద్రవర్మ అనే భాషావేత్త 'మనసులోని భావ పరంపరను ఏ వాక్యాలు, పదాలు, ఎదుటివారికి అందిస్తాయో ఆ వాక్యాలు, పదాలే భాష' అని పేర్కొన్నారు. వ్యాకరణ పండితులు 'ప్రకృతి, ప్రత్యయ, పదనిరూపణే భాష' అని పేర్కొన్నారు.

భాషా వ్యవస్థను భాషావేత్తలు ఐదు ఉపవ్యవస్థలుగా వర్గీకరించారు.

1. వ్యాకరణ వ్యవస్థ : పదాంశాల సముదాయం, వాటి వరుస క్రమం,

2. ధ్వన్యాత్మక వ్యవస్థ : వర్ణాల సముదాయం, వాటి వరుస క్రమం.

3. సంధివ్య వ్యవస్థ : వాక్యంలో రెండు పదాలు లేదా పదాంశాలు సంహితతో ఉన్నప్పుడు ధ్వనుల్లో జరిగే మార్పు లేదా మార్పులు.

4. అర్థ సంబంధి వ్యవస్థ: పదాంశాలకు ఉన్న అర్థాన్ని వివరించే పద్ధతి.

5. ధ్వని వ్యవస్థ : ఒక ధ్వని లేదా వర్ణం వ్యక్తి భేదాన్నిబట్టి ఉచ్చారణలో కలిగే భేదం.

భాష - లక్షణాలు: మానవ జీవనంలో సంభాషణ ప్రధానమైంది. సంభాషణకు భాష ముఖ్యమైనది. భాషలో ఏడు ప్రధాన లక్షణాలుంటాయని భాషా శాస్త్రజ్ఞులు పేర్కొన్నారు. వాటిని పరిశీలిద్దాం.

1. నిర్మాణ ద్వైవిధ్యం (Duality in Construction): మానవ భాషలో రెండు నిర్మాణక్రమ పద్ధతులున్నాయి. ఒకటి కొన్ని రకాల ధ్వనులు కలిసి ఒక పదంగా ఏర్పడటం. రెండు కొన్ని పదాలు కలిసి ఒక వాక్యంగా ఏర్పడటం. ఈ రెండు పద్ధతులు ప్రపంచ భాషలన్నింటిలో ఉన్నాయి. ప్రతి భాషలోను పదాలు క్రమపద్ధతిలో కలిసి వాక్య నిర్మాణం జరుగుతుంది. ఒకటి వర్ణాత్మక వ్యవస్థ (Phonalagical System), రెండు వ్యాకరణ వ్యవస్థ (Grammatical System) వీటినే ద్వైవిధ్య నిర్మాణం అంటారు.

వ్యాకరణ వ్యవస్థవల్ల సంపూర్ణ సందేశం మానవాళికి అందుతుంది. అర్థావగాహనకు వ్యాకరణ వ్యవస్థ దోహదం చేస్తుంది.

2. ఉత్పాదన శక్తి (Productivity): మానవుడు పదాల ద్వారా వాక్యాల్ని నిర్మిస్తాడు. ఈ వాక్యాల నిర్మాణం ఒకప్పుడు తెలిసి చేస్తారు. మరోసారి అప్రయత్నంగా తెలియకుండా చేస్తారు. చిన్న పిల్లల వాక్య నిర్మాణం తెలియకుండా అప్రయత్నంగా జరుగుతుంది. చిన్న పిల్లల భాష నేర్చుకోవడం ఉత్పాదన శక్తి వల్లనే సాధ్యపడుతుందని భాషా శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయం. భాష నేర్చుకున్న తర్వాత కొత్త వాక్యాల్ని కూడా నిర్మించగలరు. శ్రోతలు ఆ వాక్యాల్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోగలరు. ఈ కొత్త వాక్యాల నిర్మాణానికి కారణం సామ్యం (Analogy) అనే విషయం మనకు తెలిసిందే. "ఉత్పాదకత" అనేది పాత కొత్త వాక్యాల నిర్మాణానికి సంబంధించినది. తేనెటీగల్లో కూడా ఈ ఉత్పాదకత ఉందని, తక్కిన జీవరాశు ల్లో లేదని భాషావేత్తల అభిప్రాయం.

3. శబ్దార్థ సంబంధ శక్తి (Arbitrariness) పదానికి అర్థం అనేది సంకేతం. ప్రతి భాషలో పదాలకు అర్థాలుంటాయి. మానవ భాషాధ్వనుల సమాహారానికి అర్థానికి సంబంధం వుంది. ఇది శబ్దార్థ సంబంధం శక్తితో కూడినది. 'నోరు' అంటే 'కన్ను' అనే అర్థం ఎందుకు రాలేదు? అనే ప్రశ్నకు సమాధానం ఒక్కటే. శబ్దార్థ సంకేతం కేవలం స్వచ్ఛందతతో కూడినదని చెప్పడమే. వైయాకరణులు 'శక్తం పదమే' అన్నారు. అంటే 'శక్తి కలది పదం' అని

అర్థం ఈ పదం నుంచి ఈ అర్థం తెలియడానికి ఈశ్వర సంకేతమైన శక్తియే కారణం అని కొందరు భాషాశాస్త్రవేత్తల అభిప్రాయం. ఆధునిక భాషాశాస్త్రవేత్తలు కూడా అర్థానికి మానవ సంకేత శబ్దశక్తే కారణం అంటారు.

4. వక్తృశ్రోతృ విపరిణామం (Interchangibility) : మానవుడికి రెండు శక్తులున్నాయి. ఒకటి మాట్లాడగల శక్తి. రెండు ఇతరులు మాట్లాడితే అర్థం చేసుకోగల శక్తి. వీటివల్లనే మానవుల సంభాషణ సాగుతుంది. కోతుల అరుపుల్లో, తేనెటీగల నాట్యంలోనూ ఈ లక్షణం ఉంది. అవి మాటల ద్వారా కాక, ధ్వనుల ద్వారా భావాన్ని వ్యక్తం చేస్తాయి. ఈ శక్తి ఇతర మానవేతర జీవుల్లో లేదు.

5. ప్రత్యేకత (Specialisation): వార్తా ప్రసారంలో ప్రేరణ, ప్రతిక్రియ రెండూ ఉంటాయి. ఈ రెండింటికీ దగ్గర సంబంధం వుంది. ఉదా : వడ్డన జరుగుతుండగా వంటగదికి వెళ్ళి కూర్చుంటాం. ఈ రెండు క్రియలకు దగ్గర సంబంధం వుంది. కనుక వార్తా ప్రసారంలో ప్రత్యేకత లేదు. కానీ, "వడ్డిస్తున్నా రండి" అని గృహిణి చేసే ధ్వనులకు మనం వంటగదిలోకి వెళ్ళడం అనే ప్రతి క్రియ సహజ సిద్ధమైంది. వీటి మధ్య సంబంధం కృత్రిమమైన శబ్దార్థ సంబంధ శక్తి వల్ల వచ్చింది. గృహిణి వాడిన భాష తెలియనివారు ఆ మాటలు విన్నా దానికి తగిన ప్రతిక్రియ ఉండదు.

6. ప్రేరణ దూరత (Displacement): మానవుడు తన భావాలను, ఆలోచనలను వ్యక్తీకరించడానికి మాట్లాడతాడు. మానవుడు కేవలం వర్తమాన సంఘటనలను గూర్చే కాక, భూత, భవిష్యత్ కాలాలకు సంబంధించిన వాటిని గురించి కూడా మాట్లాడతాడు. పశుపక్ష్యాదుల్లో మనోవికారాలు కలిగినప్పుడు మాత్రమే ధ్వనులు వ్యక్తమవుతాయి. మానవులకు, జంతువులకు ఉండే భేదం కూడా ఇదే.

7. సాంస్కృతిక ప్రసరణ (Cultural Transmission): మానవుడు సంఘజీవి. సంప్రదాయ ఆచార వ్యవహారాలను ఒక తరంనుండి మరో తరానికి అనుసరించి ఆచరిస్తాడు. ఇదే విధంగా భాషకూడా ఒకరి నుంచి మరొకరు నేర్చుకుంటారు. మనిషికి ఈ శక్తి అనుకరణవల్లనే సాధ్యమవుతుంది. సాధారణంగా పిల్లలు మాట్లాడే భాషలో తప్పులుంటాయి. పెద్దలు వాటిని గమనించి సవరిస్తారు. ఈ అనుకరణ శక్తి మానవేతర జీవులకు కూడా వుంది. కానీ వాటిలో సాంస్కృతిక ప్రసరణలేదు. పై విషయాలను అనుసరించి తెలిసిన విషయ సారాంశం ఏమిటంటే భాషాశక్తి మానవులకు రెండురకాలుగా సిద్ధిస్తుంది. ఒకటి వంశపారంపర్యంగా 'జీన్స్' ద్వారా సంక్రమిస్తుంది. రెండు పరిసరాల ప్రభావం వల్ల వస్తుంది. ఆధునిక భాషాశాస్త్రవేత్తలు భాషా వ్యవస్థ

వంశపారంపర్యంగా 'జీన్స్' ద్వారానే సంక్రమిస్తుందని, సాంస్కృతికంగా నయితే అధ్యయనం ద్వారా సంక్రమిస్తుందని నిర్ధారించారు.

—x —

ప్ర. 2. భాషానైపుణ్యాల ప్రాముఖ్యతను చర్చించండి.

జ॥ భాషా నైపుణ్యాలు - నాలుగు:

1. శ్రవణం (వినడం),

2. భాషణం (మాట్లాడటం),

3. పఠనం (చదవడం),

4. లేఖనం (రాయడం).

1. శ్రవణం (వినడం) : శ్రవణం అంటే శబ్దాలను గ్రహించడం మరియు వాటి అర్థాన్ని అవగాహన చేసుకోవడం. ఇది కేవలం చెవులతో వినడం మాత్రమే కాదు, విన్నదాన్ని అర్థం చేసుకునే మానసిక ప్రక్రియ కూడా. సమర్థవంతమైన శ్రవణం క్రింది అంశాలను కలిగి ఉంటుంది.

ఎ) ధ్యాసతో వినడం : మాట్లాడే వ్యక్తిపై దృష్టిని కేంద్రీకరించడం మరియు ఇతర విషయాల గురించి ఆలోచించకుండా ఉండటం.

బి) అర్థం చేసుకోవడం : విన్న పదాలు, వాక్యాలు మరియు భావనల యొక్క అర్థాన్ని గ్రహించడం.

సి) గుర్తుంచుకోవడం :ముఖ్యమైన సమాచారాన్ని గుర్తుంచుకోవడం.

డి)విశ్లేషించడం : విన్న సమాచారాన్ని విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించడం మరియు దాని యొక్క ప్రాముఖ్యతను అంచనా వేయడం.

ఇ) ప్రతిస్పందించడం : అవసరమైనప్పుడు మాటల ద్వారాగానీ, లేదా సంజ్ఞల ద్వారాగానీ తగిన ప్రతిస్పందన ఇవ్వడం. మంచి శ్రవణ నైపుణ్యాలు కొత్త భాషను నేర్చుకోవడానికి ఇతరులతో సమర్థవంతంగా కమ్యూనికేట్ చేయడానికి మరియు సమాచారాన్ని పొందడానికి చాలా ముఖ్యమైనవి.

2. భాషణ నైపుణ్యం (మాట్లాడటం): భాషణం అంటే ఆలోచనలు, భావాలు మరియు సమాచారాన్ని పదాల ద్వారా మౌఖికంగా వ్యక్తీకరించడం. ఇది ఒక క్రియాశీల నైపుణ్యం. ఇందులో మాట్లాడే వ్యక్తి తన ఆలోచనలను

క్రమబద్ధంగా అమర్చి సరైన పదాలను ఎంచుకొని స్పష్టంగా ఉచ్చరించాలి. సమర్ధవంతమైన భాషణం క్రింది అంశాలను కలిగి ఉంటుంది.

ఎ) స్పష్టమైన ఉచ్చారణ : పదాలను సరిగ్గా మరియు సులభంగా అర్ధమయ్యేలా పలకడం.

బి) సరైన వ్యాకరణం : భాష యొక్క నియమాలకు అనుగుణంగా మాట్లాడటం.

సి) సముచ్చితమైన పదజాలం: సందర్భానికి తగిన పదాలను ఉపయోగించాడు.

డి) ప్రవాహం : సహజంగా మరియు ధారళంగా లేదా నిరంతరాయంగా మాట్లాడటం.

ఇ) సంభాషణ నైపుణ్యాలు : ఇతరులతో మర్యాదగా మరియు సమర్ధవంతంగా సంభాషించడం. (ప్రశ్నలు అడగడం, సమాధానాలు ఇవ్వడం ఇతరుల అభిప్రాయాలను గౌరవించడం). మంచి భాషణ నైపుణ్యాలు ఇతరులతో బలమైన సంబంధాలను ఏర్పరచుకోవడానికి తమ అభిప్రాయాలను సమర్ధవంతంగా తెలియజేయడానికి మరియు అనేక సామాజిక మరియు వృత్తిపరమైన సందర్భాలలో విజయం సాధించడానికి సహాయపడతాయి.

3. పఠనం (చదవడం) : పఠనం అంటే వ్రాతపూర్వక పాఠాన్ని అర్ధం చేసుకోవడం ఇది కేవలం అక్షరాలను గుర్తించడం మాత్రమే కాక పదాలు, వాక్యాలు మరియు పేరాగ్రాఫ్ యొక్క అర్ధాన్ని గ్రహించడం మరియు రచయిత యొక్క ఉద్దేశాన్ని అర్ధం చేసుకోవడం కూడా సమర్ధవంతమైన పఠనం క్రింది అంశాలను కలిగి ఉంటుంది.

ఎ) గుర్తించడం: అక్షరాలు మరియు పదాలను గుర్తించడం.

బి) అర్ధం చేసుకోవడం : పదాలు మరియు వాక్యాల యొక్క ప్రాథమిక అర్ధాన్ని గ్రహించడం.

సి) అవగాహన : పాఠం యొక్క ముఖ్య ఆలోచనలు వివరాలు మరియు వాటి మధ్య సంబంధాలను అర్ధం చేసుకోవడం.

డి) విశ్లేషించడం : పాఠం యొక్క నిర్మాణం రచయిత యొక్క శైలి మరియు ఉద్దేశాన్ని విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించడం.

ఇ) అన్వయించడం: పాఠంలో పొందిన సమాచారాన్ని కొత్త పరిస్థితులకు వర్తింపజేయడం.

4. లేఖనం (వ్రాయడం) : లేఖనం అంటే ఆలోచనలు భావాలు మరియు సమాచారాన్ని వ్రాత పూర్వకంగా వ్యక్తీకరించడం. ఇది ఒక సంక్లిష్టమైన నైపుణ్యం. ఇందులో సరైన పదాలను ఎంచుకోవడం వ్యాకరణ

నియమాలను పాటించడం ఆలోచనలను క్రమబద్ధంగా అమర్చడం మరియు స్పష్టమైన ప్రభావవంతమైన రీతిలో వ్యక్తీకరించడం ఉంటాయి. సమర్ధవంతమైన లేఖనం క్రింది అంశాలను కలిగి ఉంటుంది.

ఎ) చేతి వ్రాత లేదా టైపింగ్ నైపుణ్యాలు: స్పష్టంగా మరియు చదవ గలిగేలా రాయడం లేదా టైప్ చేయడం.

బి) సరైన వ్యాకరణం మరియు స్పెల్లింగ్ (వర్ణక్రమం): భాష యొక్క నియమాలను పదాలలోని సరైన వర్ణక్రమాన్ని పాటించడం.

సి) సముచ్ఛితమైన పదాజాలం మరియు శైలి : సందర్భానికి తగిన పదాలను మరియు రచనాశైలిని ఉపయోగించడం.

డి)సంఘటిత నిర్మాణం : ఆలోచనలను తార్కికంగా మరియు క్రమబద్ధంగా అమర్చడం ఉదాహరణకు పేరాగ్రాఫ్గా విభజించడం శీర్షికలు మరియు ఉపశీర్షికలుగా ఉపయోగించడం.

ఇ)ప్రభావవంతమైన వ్యక్తీకరణ : తమ ఆలోచనలను స్పష్టంగా సంక్లిష్టంగా మరియు ఆసక్తికరంగా వ్యక్తీకరించడం. మంచి లేఖన నైపుణ్యాలు విద్య, ఉద్యోగం మరియు వ్యక్తిగత జీవితంలో విజయానికి చాలా ముఖ్యమైనవి. ఇవి ఇతరులతో సమర్ధవంతంగా వ్యక్తం చేయడానికి తమ ఆలోచనలను పంచుకోవడానికి మరియు శాశ్వతమైన ముద్ర వేయడానికి సహాయ పడుతుంది.

ఈ నాలుగు భాషా నైపుణ్యాలు ఒకదానితో ఒకటి అనుసంధానించబడి ఉంటాయి. సమర్ధవంతమైన అభివ్యక్తి కోసం వీటిని సమతుల్యంగా అభివృద్ధి చేసుకోవడం చాలా ముఖ్యం.

—x—

ప్ర. 3. భాషా నైపుణ్యాల లక్షణాలు వాటి ఆచరణల గురించి వ్రాయండి.

జ. భాషానైపుణ్యాలు ఒక వ్యక్తి భాషను ఎంత బాగా ఉపయోగించగలడు అనే దానిని సూచిస్తాయి. సాధారణంగా భాషా నైపుణ్యాలను నాల్గు రకాలుగా వర్గీకరిస్తారు.

1. శ్రవణం (వినడం) : మాట్లాడే భాషను అర్థం చేసుకొనే సామర్థ్యం.

2. భాషణం (మాట్లాడం) : స్పష్టంగా మరియు ప్రభావవంతంగా మాట్లాడే సామర్థ్యం.

3. పఠనం (చదవడం) : వ్రాసిన భాషను అర్థం చేసుకొనే సామర్థ్యం.

4. లేఖనం (వ్రాయడం) : వ్యాకరణబద్ధంగా, స్పష్టంగా వ్రాయగల సామర్థ్యం.

భాషా నైపుణ్యాల లక్షణాలు:

1. పరస్పరాధారితం : పై నాలుగు భాషానైపుణ్యాలు ఒకదానితో మరొకటి ముడిపడి ఉంటాయి. ఒక నైపుణ్యంలో మెరుగుదల మరొక నైపుణ్యంపై కూడా సానుకూల ప్రభావాన్ని చూపుతుంది. ఉదాహరణకు బాగా చదవగలిగే వ్యక్తి బాగా రాయగలడు, బాగా మాట్లాడగలడు.

2. క్రమానుగత అభివృద్ధి : సాధారణంగా భాషానైపుణ్యాలు ఒక నిర్దిష్ట క్రమంలో అభివృద్ధి చెందుతాయి. మొదట వినడం, తరువాత మాట్లాడటం, తరువాత చదవడం మరియు చివరకు రాయడం. అయితే ఇది వ్యక్తి యొక్క అభ్యాస వాతావరణం మరియు బోధనా పద్ధతులపై ఆధారపడి మారవచ్చు.

ఎ) స్థాయిలు : భాషా నైపుణ్యాలు ప్రాథమిక స్థాయి నుండి అధునాతన స్థాయి వరకు వివిధ స్థాయిలలో ఉంటాయి. ఒక వ్యక్తి ఒక భాషలో నిష్ణాతుడు కావడానికి ఈ స్థాయిలన్నింటినీ అధిగమించాలి.

బి) ప్రయోజనాత్మకం: బలమైన భాషా నైపుణ్యాలు విద్య, ఉద్యోగం మరియు సామాజిక జీవితంలో విజయం సాధించడానికి చాలా ముఖ్యమైనవి. అవి ఇతరులతో సమర్థవంతంగా వ్యక్తీకరించడానికి, సమాచారాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు తమ అభిప్రాయాలను వ్యక్తీకరించడానికి సహాయపడతాయి. భాషా నైపుణ్యాల ఆచరణలు భాషా నైపుణ్యాలను మెరుగు పరచడానికి అనేక ఆచరణలు ఉన్నాయి.

1.వినడం

ఎ) పాడ్కాస్ట్లు, పాటలు మరియు రేడియో కార్యక్రమాలు వినడం.

బి) భాషా అభ్యసన అనువర్తనాలు లేదా వెబ్సైట్లలో వింటూ వ్యాయామాలు చేయడం.

సి) మూవీలు మరియు టీవీ షోలు చూడటం.

డి) మాతృభాష మాట్లాడే వారితో సంభాషించడం.

2. మాట్లాడటం :

ఎ) మాతృభాష మాట్లాడే వారితో క్రమం తప్పకుండా మాట్లాడటం.

బి) భాషాభాగస్వామిని లేదా ఉపాధ్యాయుడిని కలిగి ఉండటం మరియు వారితో వివిధ అంశాలపై చర్చించడం.

సి) స్వయంగా మాట్లాడేటప్పుడు రికార్డ్ చేసుకోవడం మరియు తప్పులు గుర్తించడం.

డి) సంభాషణా క్లబ్లు లేదా చర్చా సమూహాలలో పాల్గొనడం.

3. చదవడం :

ఎ) పుస్తకాలు, వార్తాపత్రికలు, బ్లాగులు మరియు కథలు చదవడం.

బి) కొత్త పదాలను మరియు వాటి అర్థాలను గుర్తించడం మరియు నేర్చుకోవడం.

సి) చదివిన వాటిని సంగ్రహించడం లేదా దానిని గురించి రాయడం.

4. వ్రాయడం:

ఎ) రోజువారీ లేదా జర్నల్ రాయడం.

బి) స్నేహితులు లేదా భాషాభాగస్వాములకు ఇమెయిల్లు లేదా లేఖలు వ్రాయడం.

సి) వ్యాసాలు లేదా కథలు రాయడం మరియు వాటిని అభిప్రాయం కోసం ఇతరులకు చూపించడం.

ఈ ఆచరణలను క్రమం తప్పకుండా చేయడం ద్వారా మీ భాషానైపుణ్యాలను గణనీయంగా మెరుగుపరచుకోవచ్చు

—x—

యూనిట్-II

మాతృభాషా బోధన

వ్యాస రూప ప్రశ్నలు

ప్ర. 1. మాతృభాషగా తెలుగు బోధన ఉద్దేశాలను వివరించండి.

జ ॥ మాతృభాష మానవుని జీవితంతో విడదీయరాని సంబంధం కలిగి వుంటుంది. ఇంట్లో, పరిసరాల్లో, తోటి వారితో ఆచార వ్యవహారాల్లో వ్యవహారానికి మాతృభాష బాగా దోహదపడుతుంది. అప్రయత్నంగానే మానవులు తమ మనసులోని భావాలను మాతృభాషలో వెల్లడించగలుగుతారు. ఒక కవి అన్నట్లు "భాగ్యములు లేవు తన తల్లి భాషకంటే', భాషా సౌందర్యాన్ని, సామరస్యాన్ని మాతృభాషలోనే బాగా అర్థం చేసుకోగలం. ఆలోచనలన్నీ మానవులకు మాతృభాషలోనే సాగుతాయి. అన్ని ఆలోచనలకు ఆధారం మాతృభాషే! శీలానికి పునాది అది. ఒక సామాన్యుడు సైతం మాతృభాష ద్వారా విశిష్ట వ్యక్తిగా రూపొందగలడు. కాబట్టి ఎవరికైనా మాతృభాషాధ్యయనం తప్పనిసరి, మనరాష్ట్రంలో అధిక సంఖ్యాకులకు తెలుగు మాతృభాష, మాతృభాషే మనకు ప్రథమ భాషా బోధనే అని అర్థం అవుతుంది. మాతృభాషగా తెలుగును ఈ క్రింది ఉద్దేశాలతో బోధిసస్తారు.

1. విద్యార్థులకు తెలుగు భాషాధికారాన్ని పెంపొందించడం ప్రధాన ఉద్దేశం.

2. మాతృభాషగా తెలుగును నేర్చుకున్నవారు ఇతర భాషల్ని గూడా సులభంగా నేర్చుకోగలరు.

3. భాష కాకుండా విద్యార్థులు అనేక ఇతర విషయాలను నేర్చుకుంటూ వుంటారు. వాటిని మాతృభాష ద్వారా సులభంగా నేర్చుకోగలుగుతారు. కాబట్టి మాతృభాషపై విద్యార్థులు పట్టు సాధించాలి.

4. తాము పుట్టి పెరుగుతున్న నేలపై ఉండే ఆచార వ్యవహారాలు, సంప్రదాయాలు అన్నీ మాతృభాషతో ముడిపడి వుంటాయి. ఇక్కడ మనరాష్ట్రంలో తెలుగు నుడికారాలు, జాతీయాలూ, సామెతలూ మాతృభాషగా తెలుగును అధ్యయనం చేస్తేనే సులభంగా అవగతం అవుతాయి.

5. భాషాభిమానం స్వాభిమానంలో ఒక భాగం. స్వాభిమానం వుంటేనే దేశ స్వాతంత్ర్యం కాపాడబడుతుంది.

6. రసానుభూతి మాతృభాషాధ్యయనం ద్వారానే సాధ్యం. ద్వితీయ తృతీయ భాషలను ఎంత అధ్యయనం చేసినా, వాటిని అర్థం చేసుకోవడానికే శ్రమపడవలసి వస్తుంది. కాబట్టి రసాస్వాదనకు అవకాశం తక్కువ.

7. సృజనాత్మకత మాతృభాషలోనే ఎక్కువ సాధ్యపడుతుంది. మాతృభాషాధ్యయనం ద్వారా మెలకువలు తెలుస్తాయి. అందువల్ల మాతృభాషా బోధన అవసరం.. తెలుగును తెలుగు విద్యార్థులకు బోధించడం ద్వారా అది సాధ్యం అవుతుంది.

8. తెలుగులో విశేష కృషి చేసిన భాషావేత్తలు, కవి పండితుల యెడ అశేష గౌరవం తెలుగు వారు కలిగి వుండాలి. వాళ్ళు ఏయే రంగాలలో ఎటువంటి సేవ చేశారో తెలియాలంటే తెలుగు బోధన ఆవశ్యకం.

9. ఏ భాషలోనైనా సాహిత్యం ఆ భాష యొక్క అందచందాలను మనోహర రీతిలో ప్రదర్శిస్తుంది. ఆ సౌందర్యాన్ని ఆస్వాదించడానికి భాషపై పట్టు అవసరం. తెలుగును బోధించినపుడే విద్యార్థులకు తెలుగు భాషా సౌందర్యం బాగా తెలుస్తుంది.

10.విరామ సమయాన్ని సద్వినియోగపరచడానికి గ్రంథ పఠనం మంచి మార్గం. ఇందువలన విద్యార్థులు సర్వతోముఖంగా విజ్ఞానాభివృద్ధిని చేసుకుంటారు. గ్రంథ పఠనానికి మాతృభాష వచ్చి వుండాలి. అందువలన ప్రాథమిక స్థాయి నుండే మాతృభాషా బోధన జరగాలి.

సామాజిక విలువల కోసం మాతృభాషా బోధన: మానవులకు సమిష్టి తత్వం అవసరం. దీంతోపాటు విశ్వమానవ సౌభ్రాతృత్వం కూడా ఉండాలి. ఇవన్నీ మానవతా విలువలతో ముడిపడి వున్న అంశాలు, సమ సమాజ నిర్మాణం కోసం మానవులు ఎప్పుడూ పోరాటం సాగిస్తుంటారు. విధులు, బాధ్యతలు, ప్రజాస్వామ్యం మొదలైన వాటిని సులభంగా అర్థం చేసుకోవాలంటే అది మాతృభాష ద్వారానే సాధ్యం. అటు వ్యక్తిగా, ఇటు సమిష్టిగా విద్యార్థులు అభివృద్ధి చెందడానికి మాతృభాషాబోధన ఉద్దేశింపబడింది.

రైబర్న్ ఉవాచః All the virtues that are necessary in a good citizen i.e., clear thinking, clear expression, sincerety of thought and feeling of action, fullness of emotional and creative life, all these things can be properly cultivated and developed only if sufficient attention paid to the foundation of emotional and intellectual life through mother tongue.

—x—

ప్ర. 2. మాతృభాషా బోధన విలువలను తెల్పండి.

జ. విలువలు వైయుక్తికం, సామాజికం అని రెండు విధాలు:

వైయుక్తికం : వ్యక్తుల్లోని అంతర్గత శక్తులకు సంబంధించిన విలువలు ఇవి : మాతృభాష వ్యక్తులకు ఉత్తమ సంస్కారాన్ని అందిస్తుంది. విచక్షణాశక్తిని పెంపొందిస్తుంది. ఉత్తమ గ్రంథాలను మాతృభాష ద్వారా సులభంగా చదువుకోవచ్చు. ఆధ్యాత్మిక చింతనను పెంచుతుంది.

సామాజికం : విశ్వమానవ సౌభ్రాతృత్వం, సమ న్యాయం, సమాన హక్కులు, విధులు, ప్రజాస్వామ్యం ఇవన్నీ మాతృభాష ద్వారానే సులభంగా బోధించవచ్చు. సమాజ కళ్యాణానికి తోడ్పడే గుణాలను మాతృభాష పెంపొందిస్తుంది.

W.M. Ryburn అనే విద్యావేత్త మాతృభాషా బోధన ద్వారా విలువలను ఎలా పెంపొందించవచ్చో ఇలా చెప్పాడు. "All the virtues that are necessary in a good citizen, i.e., clear thinking, clear expression, sincerety of thought and feeling of action, fullness of emotion and creative life, all these things can be properly cultivated and developed only it sufficient attention paid to the foundation of emotional and intellectual life through mother tongue".

సౌందర్య విలువలు : సత్యం, శివం, సుందరం అనే దివ్య భావన సౌందర్యాత్మకం, రవీంద్రనాథ ఠాగూరు మానవుడు ప్రకృతితో సమాజ బంధం కలిగి వుండాలన్నాడు. అప్పుడే మానవుడు పరిపూర్ణ ఆనందాన్ని సొంతం చేసుకోగలడని ఆయన ప్రవచించాడు. మాతృభాషల ద్వారానే అది సాధ్యం సాహిత్య పఠనం ఇందుకు తోడ్పడుతుంది. భాష యొక్క అందచందాలను తెలుసుకోవాలంటే మాతృభాషను తప్పక అభ్యసించాలి.

సత్ప్రవర్తన : కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్యాలు అనేవే అరిషడ్వర్గాలు. వీటి వలన సమాజం అపమార్గం పడుతోంది. విద్యార్థి దశలోనే వీటి వలన కలిగే కష్టాలు, నష్టాలు తెలుసుకోవాలి. నైతిక విలువల ప్రాధాన్యం తెలియజెప్పాలి. సత్యం మొదలైన వాటి గొప్పతనం విద్యార్థులకు స్పష్టంగా తెలియజెప్పాలి. విద్యార్థుల శీల సంపదను మాతృభాష ద్వారా తీర్చిదిద్దడం సులభం.

శీల సపందను అభివృద్ధి చేసే సాహిత్యోపకరణాలు: తెలుగులో సుభాషితాలు శతక పద్యాలు విద్యార్థుల నైతిక ప్రవర్తనను తీర్చిదిద్దుతాయి. భవిష్యత్తులో ఉత్తమ పౌరులుగా తయారు కావడానికి దోహదపడతాయి. ప్రతి భాషలోనూ ఇటువంటివి వుంటాయి. తెలుగులో శతక సాహిత్యం విశిష్టమైంది. బాల్యంలోనే నైతికపు పునాదులు వేయాలంటే శతక పద్య పఠనం తప్పని సరి. మాతృభాషా బోధన ద్వారానే ఇది సాధ్యపడుతుంది.

సాంస్కృతిక విలువలు : ప్రత్యేక విలువలుగా చెప్పబడే విలువల్లో ముఖ్యమైనవి ఇది. సంస్కృతి, నాగరికతలను సంబంధించిన విలువలు విద్యార్థులకు అవగతం కావాలి. ఏ దేశంలో నివసిస్తున్నారో ఆ దేశ భాషా సంస్కృతుల యెడ అవగాహన ప్రధానం. మానవతా అనేది విశ్వ మానవాళికి ఉండవలసిన ప్రధాన లక్షణం మానవత్వంలో ప్రేమ, కరుణ, త్యాగం అనేవి ముఖ్య భాగాలు. తెలుగు సంస్కృతి భారతీయ సంస్కృతిలో ముఖ్యమైనది. వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, ఇతిహాసాలు భారతీయ సంస్కృతిలో ముఖ్య భాగాలు, రామాయణ, భారతీయ ప్రభావం ఎప్పటికీ ఈ జాతిపై ప్రసరిస్తూనే వుంటుంది. మన మాతృభాషలోకి మహాకవులు అనువదించడంలో ప్రధాన ఉద్దేశం అదే! మాతృభాషలో వాటిని చదివినప్పుడు అవన్నీ మన చరిత్ర లాగానే అనిపిస్తాయి. ఈ అనుభూతి వేరే భాషలో చదివినప్పుడు కలగదు.

మాతృభాషా మాధ్యమం : వైజ్ఞానిక ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను కూడా మాతృభాషలో చదివితే ఆయా విశేషాలు హృదయానికి హత్తుకుంటాయి. విద్యార్థుల్లో ఆధ్యాత్మిక విలువలు పెరగాలంటే విదేశాలకు, ఇతర మతాలకు చెందిన గ్రంథాలను సైతం మాతృభాషలో చదివించవచ్చు. ఇందువలన మూఢవిశ్వాసాలు పటాపంచలవుతాయి. అన్ని మతాల్లో ఉన్న మానవతా విలువలను మాతృభాష ద్వారా బోధించి విద్యార్థుల్ని ఉత్తమ సంస్కృతీ సంపన్నులుగా తీర్చిదిద్దవచ్చు.

సృజనాత్మకత : మాతృభాష ద్వారానే ఉత్తమ రచయితలు పుట్టుకొస్తారు. కళాకారులు మాతృభాషలోనే సంగీతాది విద్యలను ప్రదర్శింపగల్గుతారు. కళాకారులు తమ కళలకు సంబంధించిన సర్వ విషయాలను మాతృభాష ద్వారానే బాగా అవగాహన చేసుకోగలరు.

—X—

ప్ర. 3. మాతృభాషా బోధన లక్ష్యాలు ఏవి?

జ.మన రాష్ట్రంలో మాతృభాషలుగా బోధింపబడేవి,

1, తెలుగు,

2, ఉర్దూ,

3, ఒరియా,

4. కన్నడం,

5, మరాఠీ,

ఈ మాతృభాషలకు ద్వితీయ, తృతీయ భాషలకున్నంత ప్రాధాన్యత కూడా లేదు. నిజానికి మాతృభాషా బోధన లక్ష్యాలు విస్తృతమైనవి. స్నాతకోత్తర స్థాయిలో ఐచ్ఛికాంశంగా కూడా మాతృభాషను బోధిస్తున్నారు. విస్తృతమైన మాతృభాషా బోధనలోని లక్ష్యాలు ఇలా వుంటాయి.

1. భాషా జ్ఞానం : విద్యార్థికి అవసరం. అందువల్ల భాషలోని మౌలికాంశాలు విద్యార్థికి అర్థం కావాలి. ధ్వని, ఉచ్చారణ, వర్ణం, వర్ణక్రమం, వాక్యం, వాక్య భేదాలు, వ్యాకరణాంశాలు, నుడికారాలు, విరామచిహ్నాలు, సంధులు, సమాసాలు, లోకోక్తులు వీటిని భాషాధ్యయనంలో భాగాలుగా పరిగణించాలి.

2. విషయ జ్ఞానం: విద్యార్థికి తప్పనిసరిగా ఉండాలి. పాఠ్యభాగ రచయితను. గూర్చిన విశేషాలు, పాఠ్యభాగంలోని కథకు సంబంధించిన పూర్వ పరాలు, ఇంకా పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిన అదనపు సంగతులు..

3. భాష ద్వారా: విద్యార్థి సాహిత్య జ్ఞానాన్ని పొందాలి. సాహిత్య జ్ఞానం అంటే శైలి, అలంకారాలు, ఛందస్సు, రసం మొదలైన వాటిని గూర్చి అవగాహన. వీటి జ్ఞానంతో సాహిత్యం వలన పొందే అనుభూతిని పెంపొందించుకోగలగాలి.

4. విద్యార్థి పాఠ్యాంశాన్ని అవగాహన చేసుకోవడం చాలా ముఖ్యం : విశ్లేషణ, సందర్భ సహిత వ్యాఖ్యానం, అన్వయించడం, గూఢార్థ పరిజ్ఞానం, విపులీకరణ,సంక్షిప్తీకరణ, సాధారణీకరణ, శీర్షికను నిర్ణయించడం మొదలైన వాటిని చేయడం ద్వారా విద్యార్థి అవగాహన పెరుగుతుంది.

5. భాష నేర్చుకోవడం, సాహిత్య పఠనం వలన విద్యార్థులు తమ వాగ్రూప అభివ్యక్తిని అభివృద్ధి చేసుకోగల్గుతారు. ధారాళత, స్పష్టత, సభా కంపం లేకుండా మాట్లాడగల్గడం. ఇలాంటి గుణాలను అభివృద్ధి చేసుకొంటేనే భాషా బోధన లక్ష్యం నెరవేరినట్లు.

6. లేఖనం నాగరిక భాషకు చిహ్నం. దీన్ని లిఖిత అభివ్యక్తి అంటారు. తప్పుల్లేకుండా రాయడం, ఉచిత పదాలను ఉపయోగిస్తూ ధారాళంగా రాయడం, శైలిని ఏర్పరచుకోవడం ఈ అంశంలో ప్రధాన విషయాలు.

7. పఠన నైపుణ్యాలు అభివృద్ధి అయితేనే భాషా బోధన సత్ఫలితాన్ని ఇచ్చినట్లు, పఠన నైపుణ్యాలు : నిర్దుష్టమైన ఉచ్చారణ, అర్థవంతమైన ఉనికి, భావానుగుణ్యత, మౌన పఠనం. ఇవికాక వైయక్తిక సామూహిక పఠనాలూ ఉంటాయి. అన్వయక్రమాన్ని పాటించడం, విరామ చిహ్నాల ప్రకారం చదవడం అనేవీ ముఖ్యమే.

8. సాహిత్య చర్చల్లో పాల్గొనే ఆసక్తి విద్యార్థిలో పెరగాలి. విస్తార గ్రంథ పఠనం, రచన పోటీలు, కవి సమ్మేళనాలు ఇందుకు తోడ్పడతాయి.

9. రసవంతమైన వాక్యమే కావ్యము అన్నారు కాబట్టి రస స్వరూపం అవగాహన చేసుకోగలగాలి. అలంకారాలు, శైలీ భేదాలు ఇవన్నీ తెలిస్తే సాహిత్య పఠనం వలన కలగవలసిన అనుభూతిని అనుభవించగల్గుతారు.

10. సస్పృజనాత్మక శక్తి పెంపొందాలంటే స్వతంత్ర రచనలు చేయడమే మార్గం. విద్యార్థుల్ని ఈ దశగా ప్రోత్సహించాలి.

11. సంస్కృతిని అవగాహన చేసుకోవడానికి పురాణేతిహాసాలు తోడ్పడతాయి.. సాహిత్య బోధనలో వీటికి ప్రాధాన్యం ఉండాలి.

12. అనువాద శక్తిని అభివృద్ధి చేయాలి. ఈ సామర్థ్యం రావాలంటే భాషలోని సాహిత్య ప్రక్రియలు, జాతీయాలు, నుడికారాలు, వాక్య నిర్మాణ పద్ధతులు తెలిసి ఉండాలి. 13. సముచిత మనోవైఖరి వలన సాహితీ స్రష్టలను తగు విధంగా గౌరవించే సంస్కారం విద్యార్థులకు అబ్బుతుంది. అలాగే సహృదయత అలవడి విమర్శనలు స్వీకరించే గుణం వస్తుంది.

మాతృభాషా బోధన వలన విద్యార్థికి పైన పేర్కొన్న లక్షణాలు అలవడితే, బోధన లక్ష్యాలు సఫలం అవుతాయి.

—X—

ప్ర. 4. తెలుగులో విద్యాబోధన ఆవశ్యకతను తెల్పండి.

జ ॥ ప్రపంచంలో చాలా దేశాల్లో మాతృభాషలో గాక వలస భాషల్లో విద్యాబోధన జరగడం విచారకరం మన దేశంలో హిందీ, ఉర్దూ భాషలకు ఎక్కువ ఆదరణ లభిస్తున్నది. తెలుగు, కన్నడ, తమిళం లాంటి భాషలు ప్రాచీనమైనవి సాహిత్య సంపద గలవి. హిందీ. జాతీయ భాష కాగా, ఇంగ్లీషు అధికంగా గౌరవింపబడుతున్నది. 1966లో తెలుగును. అధికార భాషగా ప్రకటించారు. తెలుగు మాధ్యమ విద్యాబోధన కూడా ప్రవేశపెట్టారు. మెకాలే విద్యా విధానానికి ముందు వీధి బడుల్లో తెలుగులోనే విద్యాబోధన జరిగేది. 1956లో భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు ఏర్పడ్డాయి. తెలుగు వ్యవహార ప్రాంతాలు ఏకమై ఒక రాష్ట్రంగా ఏర్పడ్డాయి. తెలుగును అత్యధిక సంఖ్యాకులు ఇక్కడ మాట్లాడుతారు. కాబట్టి బోధన కూడా తెలుగులో జరగడానికి ఏర్పాట్లు చేశారు. కానీ తెలుగు మాధ్యమం పాఠశాలలకే పరిమితమైనది. కళాశాలలకు, విశ్వవిద్యాలయాల్లో ఆంగ్లంలోనే బోధన జరుగుతూ వున్నది. వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య అన్ని స్థాయిల్లో తెలుగులోనే విద్యా బోధన జరగాలని పట్టుపట్టాడు. 1967లో ఆంధ్రప్రదేశ్లోని మూడు విశ్వవిద్యాలయాల్లో తెలుగు బోధనా భాషగా అంగీకరింపబడింది.

1968లో ఇంటర్మీడియట్, 1971 డిగ్రీ స్థాయిలో ఇంగ్లీషుతోపాటు తెలుగు మాధ్యమం కూడా ప్రవేశపెట్టబడింది. మేధావులు, పండితులు తెలుగులో విద్యాబోధన ఎందుకు జరగాలో చెప్పి ఉన్నారు.

1. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ : పిల్లల మనసు వికససించి, పరిపక్వం అయ్యే వరకు తెలుగులోనే విద్యాబోధన జరగాలి.

2. కొత్తపల్లి వీరభద్రరావు : మాతృభాషలో విద్యాబోధన జరగకపోగా, మాతృభాషను కూడా పరపద్ధతుల్లో అభ్యసించే దుస్థితి ఏర్పడింది. ఈ స్థితి నుండి విముక్తి కలగాలి.

3. పమిడి శ్రీనివాస తేజ : పరభాషలో విద్యాబోధన విద్యార్థుల్లో మానసిక ఒత్తిడికి కారణం అవుతున్నది. కాబట్టి మాతృభాషలోనే విద్యా బోధన జరగాలి.

శిశువు తన మొదటి పాఠాన్ని తల్లి నుండి నేర్చుకుంటుంది. అందువల్ల శిశువుల మేధో వికాసానికి ఆటంకం కలిగించే మరో భాషను తల్లి భాషకు బదులుగా ఉపయోగించడం మాతృమూర్తి, మాతృదేశ భావనలకు భిన్నమైనది. దీనిని ఒక పాపంగా భావిస్తానని అన్నాడు గాంధీ మహాత్ముడు.

తెలుగు మన మాతృభాష, మహాత్ములు, పరిశోధకులు విజ్ఞాన సంపన్నులందరూ చెప్పిన దానిని బట్టి మనం తెలుగులోనే విద్యా బోధన జరిగే పద్ధతిని అవలంబించ వలసి వుంది.

-xxx-

యూనిట్- III & IV

మాతృభాషగా తెలుగు బోధన పద్ధతులు మరియు

మాతృభాషాబోధన - ఆధునిక ధోరణులు

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

ప్రే. 1. మాతృభాషగా తెలుగు బోధనా పద్ధతులను పరిచయం చేయండి.

జ ॥ మాతృభాషగా తెలుగు బోధనా పద్ధతులు అనేకం ఉన్నాయి.

1. శ్రవణ పద్ధతి (Listening Method): ఈ పద్ధతిలో విద్యార్థులు వినడం ద్వారా భాషను నేర్చుకుంటారు. ఉపాధ్యాయులు స్పష్టంగా నెమ్మదిగా మాట్లాడుతూ, విద్యార్థులకు పదాలు వాక్య నిర్మాణం అలవాటు చేస్తారు. పాటలు, కథలు చెప్పడం ద్వారా వినడం అనేక నైపుణ్యాన్ని పెంచవచ్చు.

2. అనుకరణ పద్ధతి (Imitation Method): ఉపాధ్యాయుడు చెప్పిన పదాలు, వాక్యాలను అనుకరించడం ద్వారా భాషను నేర్చుకుంటారు. ఇది ఉచ్చారణను సరిచేసుకోవడానికి, పదాలను గుర్తుంచుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.

3. ప్రత్యక్ష పద్ధతి (Direct Method): ఈ పద్ధతిలో బోధన మొత్తం తెలుగులోనే జరుగుతుంది. ఇతర భాషలు సహాయం లేకుండా నేరుగా వస్తువులను చేపించడం, అభినయించడం ద్వారా పదాల అర్థాన్ని వివరిస్తారు. ఇది విద్యార్థులలో సహజంగా భాషను అర్థం చేసుకొనే సామర్థ్యాన్ని పెంచుతుంది.

4. వ్యాకరణ - అనువాద పద్ధతి (Grammar- Translation Method) : ఈ పద్ధతిలో తెలుగు వ్యాకరణ నియమాలను బోధించి ఆ పై ఇతర భాషల నుండి తెలుగులోకి తెలుగు నుండి ఇతర భాషలకు అనువదించడంపై దృష్టి పెడతారు. ఇది వ్యాకరణంపై మంచి పట్టు సాధించడానికి సహాయ పడుతుంది. కాని సంభాషణా నైపుణ్యాలను అంతగా పెంపొందించదు.

5. కథన పద్ధతి (Story telling Method): కథలు చెప్పడం ద్వారా విద్యార్థుల్లో భాషాభిరుచిని పెంచవచ్చు. కథల్లోని పాత్రలు సంఘటనల ద్వారా కొత్త పదాలను, వాక్య నిర్మాణాలను పరిచయం చేయవచ్చు. ఇది సృజనాత్మకతను, ఊహాశక్తిని కూడా పెంపొందిస్తుంది.

6. కార్యక్రమ పద్ధతి (Activity Based Method): వివిధ ఆటలు, నాటకాలు, పజిల్స్, ప్రాజెక్టులు వంటి కార్యకలాపాల ద్వారా తెలుగును బోధిస్తారు. ఇది విద్యార్థులను క్రియశీలకంగా పాల్గొనేలా చేస్తుంది. తద్వారా వారు సరదాగా నేర్చుకోవచ్చు.

7. సంభాషణా పద్ధతి (Communicative Method): ఈ పద్ధతిలో విద్యార్థులకు తెలుగులో మాట్లాడటానికి సంభాషించడానికి ప్రాధాన్యత ఇస్తారు. నిజజీవిత పరిస్థితులను సృష్టించి, విద్యార్థులను తెలుగులో సంభాషించడానికి ప్రోత్సహిస్తారు. ఇది దైనందిన జీవితంలో తెలుగును సమర్థవంతంగా ఉపయోగించడానికి సహాయపడుతుంది.

8. పదజాల పెంపుదల పద్ధతి (Vocabulary Building Method): విద్యార్థులకు కొత్తపదాలను నేర్పించి, వాటిని వాక్యాలలో ఎలా ఉపయోగించాలో వివరిస్తారు. పర్యాయపదాలు, వ్యతిరేక పదాలు, సామెతలు జాతీయాలను పరిచయం చేయడం ద్వారా పదజాలాన్ని పెంచవచ్చు.

9. చూపు, పలుకు పద్ధతి (Look and Say Method): వస్తువులను లేదా చిత్రాలను చూపించి, వాటి పేర్లను తెలుగులో చెప్పడం ద్వారా విద్యార్థులకు పదాలను నేర్పుతారు. ఇది దృశ్య మాధ్యమం ద్వారా నేర్చుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.

10. రచనా పద్ధతి (Writing Method): తెలుగులో రాయడం నేర్పడం ద్వారా విద్యార్థులలో భాషా నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి చేయవచ్చు. అక్షరాలను దిద్దడం పదాలు రాయడం, వాక్యాలు రాయడం, చిన్నచిన్న వ్యాసాలు రాయడం వంటివి ఈ పద్ధతిలో భాగంగా ఉంటాయి. ఈ పద్ధతులను ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల స్థాయికి అవసరాలకు అనుగుణంగా కలిపి ఉపయోగించడం ద్వారా తెలుగు బోధన మరింత సమర్థవంతంగా ఉంటుంది.

—x—

ప్ర.2. పద్యబోధనా పద్ధతుల గురించి వివరించండి.

జ॥ తెలుగు పద్యాలను సమర్థవంతంగా బోధించడానికి విద్యార్థులు వాటి అందాన్ని అర్థాన్ని మరియు నిర్మాణాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి అనేక పద్ధతులున్నాయి. పద్యాలను బోధించేటప్పుడు అనుసరించాల్సిన కొన్ని సాధారణ మరియు ప్రభావవంతమైన పద్ధతులున్నాయి.

1. ఆదర్శ పఠనం: ఉపాధ్యాయుడు పద్యాన్ని సరైన ఉచ్చారణ. స్వర భేదం మరియు లయతో చదువుతాడు. ఇది విద్యార్థులు పద్యం ఎలా పఠించాలో ఎలా వినిపించాలో అర్థం చేసుకోవడానికి సహాయపడుతుంది. ఇది వారి స్వంత పఠనానికి మంచి ఉదాహరణగా నిలుస్తుంది.

2. అనుకరణ పఠనం: ఉపాధ్యాయుడు ఆదర్శ పఠనం చేసిన తర్వాత విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుడిని అనుకరించి, పద్యాన్ని వ్యక్తిగతంగా లేదా సమూహంగా చదువుతారు. -ఇది సరైన ఉచ్చారణ మరియు లయను అభ్యసించడానికి సహాయపడుతుంది.

3. ప్రతిపదార్థ వివరణ : ఈ పద్ధతిలో పద్యంలోని ప్రతి పంక్తిని, పదాన్ని విడదీసి, ప్రతి పదం యొక్క అర్థాన్ని వివరిస్తారు. ఇది విద్యార్థులు పద్యం యొక్క అక్షరార్థాన్ని లోతుగా అర్థం చేసుకోవడానికి తెలుసుకోవడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

4. భావ వివరణ: వ్యక్తిగత పదాల అర్థాలను వివరించిన తరువాత, ఉపాధ్యాయుడు పద్యం లేదా పద్య భాగం యొక్క మొత్తం భావాన్ని వివరిస్తాడు. ఇందులో పద్యం యొక్క నేపథ్యము ప్రధాన ఉద్దేశము, భావోద్వేగాలు మరియు కవి యొక్క ఉద్దేశము ఉంటాయి.

5. వ్యాకరణ బోధన : పద్యాలను బోధించేటపుడు పద్యంలో కనిపించే సంధి. సమాసం, విభక్తులు వంటి సంబంధిత వ్యాకరణాంశాలను వివరించవచ్చు. ఇది భాష యొక్క నిర్మాణం మరియు సూక్ష్మ నైపుణ్యాలను అర్థం చేసుకోవడానికి విద్యార్థులకు సహాయపడుతుంది.

6. ఛందస్సు పరిచయం : తెలుగు పద్యాలు నిర్దిష్ట ఛందస్సు నియమాలను పాటిస్తాయి. విద్యార్థులకు ఛందస్సు యొక్క ప్రాథమిక నియమాలను ఉదాహరణకు ఉత్పలమాల, చంపకమాల, శార్దూలం, మత్తేభం) పరిచయం చేయడంవల్ల పద్యం యొక్క సంగీతాన్ని మరియు నిర్మాణాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి సహాయపడుతుంది. అయితే ఇది సాధారణంగా ఉన్నత స్థాయిలలో పరిచయం చేయబడుతుంది.

7. అలంకార బోధన : అనేక పద్యాలు తమ అందాన్ని మరియు ఆర్థాన్ని పెంచడానికి ఉపమలు రూపకాలు వంటి అలంకారాలను ఉపయోగిస్తాయి. ఈ అలంకారాలను వివరించడంవల్ల విద్యార్థులు పద్య సౌందర్యాన్ని మెచ్చుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.

8. సారాంశ విశ్లేషణ : అన్ని అంశాలను వివరించిన తర్వాత, పద్యం యొక్క సమగ్ర సారాంశం మరియు విశ్లేషణను అందిస్తారు. ఇందులో ప్రధాన సందేశం, పాత్రలు (ఏమైన ఉంటే) మరియు పద్యం యొక్క మొత్తం ప్రభావం చర్చించబడతాయి..

9. సందర్భ వివరణ : పద్యం ఏ చారిత్రక, సామాజిక లేదా పౌరాణిక సందర్భంలో వ్రాయబడిందో వివరించడం ముఖ్యం. ఇది విద్యార్థులు పద్యం యొక్క నేపథ్యం మరియు ఔచిత్యాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.

10. ప్రశ్నలు సంధించడం: పద్యం యొక్క అర్థం, పాత్రలు లేదా కవి సందేశం గురించి ప్రశ్నలు అడగడం ద్వారా విద్యార్థులను నిమగ్నం చేయడం విమర్శనాత్మక ఆలోచన మరియు లోతైన అవగాహనను ప్రోత్సహిస్తుంది.

11. అభినయ పద్ధతి: పద్యాలు నాటకీకరణకు అనుకూలంగా ఉంటే, విద్యార్థులు సన్నివేశాలను అభినయించవచ్చు లేదా పద్యంలో వ్యక్తమయ్యే భావోద్వేగాలను ప్రదర్శించవచ్చు. ఇది అభ్యాసాన్ని మరింత పరస్పర పూరకంగా గుర్తుండిపోయేలా చేస్తుంది.

12. పద్యగానం : అనేక తెలుగు పద్యాలు సహజంగానే సంగీత స్వభావం కలిగి ఉంటాయి. పద్యం పాడటం లేదా విద్యార్థులను పాడమని ప్రోత్సహించడం దాని లయ మరియు అందం పట్ల వారి ప్రశంసను పెంచుతుంది.

13. తులనాత్మక అధ్యయనం: ఒక పద్యాన్ని అదే థీమ్ ఉన్న మరొక పద్యంతో పోల్చడం లేదా దానికి విరుద్ధమైన థీమ్ ఉన్న పద్యంతో విరుద్ధంగా పోల్చడం వల్ల విద్యార్థుల అవగాహన మరియు విశ్లేషణాత్మక నైపుణ్యాలు విస్తరిస్తాయి.

14. ప్రాజెక్టు పనులు : పద్యంపై విమర్శనాత్మక ప్రశంసలు రాయడం, పద్యం నుండి ప్రేరణ పొందిన చిత్రాలు గీయడం లేదా కవి జీవితం గురించి పరిశోధన చేయడం వంటి ప్రాజెక్ట్ పనులను కేటాయించడం ద్వారా లోతైన నిమగ్నతను ప్రోత్సహించవచ్చు. సరైన పద్ధతిని ఎంచుకోవడం విద్యార్థుల వయస్సు, పద్యం యొక్క సంక్లిష్టత మరియు అభ్యాస లక్ష్యాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ పద్ధతుల కలయిక తరచుగా విద్యార్థులకు పద్యాలను ఆనందదాయకంగా మరియు అర్థమయ్యేలా చేయడంలో ఉత్తమ ఫలితాలు ఇస్తుంది.

—x—

ప్ర. 3. గద్య బోధనా పద్ధతుల్ని గురించి చర్చించండి.

జ ॥ గద్య బోధన అనేది విద్యార్థులకు భాష, సాహిత్యం మరియు ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంపొందించడానికి కీలకమైనది. గద్యాన్ని బోధించడానికి అనేక పద్ధతులు ఉన్నాయి. వాటిలో కొన్ని ముఖ్యమైనవి.

1. ఆదర్శ పఠన పద్ధతి : ఈ పద్ధతిలో, ఉపాధ్యాయుడు గద్యాన్ని స్పష్టంగా, భావయుక్తంగా మరియు సరైన ఉచ్చారణతో చదువుతారు. విద్యార్థులు శ్రద్ధగా వింటూ, పదాల ఉచ్చారణ, వాక్య నిర్మాణం మరియు భావాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తారు. ఇది విద్యార్థులకు సరైన పఠన నమూనాను అందిస్తుంది.

2. అనుకరణ పఠన పద్ధతి: ఆదర్శ పఠనం తర్వాత, విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుడిని అనుకరిస్తూ గద్యాన్ని చదువుతారు. ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులను ఒక్కొక్క సారిగా లేదా సమూహాలుగా చదవమని ప్రోత్సహిస్తారు. ఇది విద్యార్థుల పఠన నైపుణ్యాలను మెరుగుపరచడానికి తప్పులను సరిదిద్దుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.

3. మౌన పఠన పద్ధతి : ఈ పద్ధతిలో, విద్యార్థులు గద్యాన్ని మౌనంగా చదువుతారు. ఇది వారి ఏకాగ్రతను, గ్రహణ శక్తిని పెంపొందిస్తుంది. మౌన పఠనం తర్వాత, ఉపాధ్యాయుడు గద్యానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలు అడిగి, విద్యార్థులు ఎంత వరకు అర్థం చేసుకున్నారో అంచనా వేస్తారు.

4. చర్చా పద్ధతి : గద్యాన్ని చదివిన తర్వాత, ఉపాధ్యాయుడు మరియు విద్యార్థులు దానిలోని ప్రధానాంశాలు, పాత్రలు, ఇతివృత్తం, మరియు రచనా శైలి గురించి చర్చిస్తారు. ఇది విద్యార్థుల విశ్లేషణాత్మక ఆలోచనను, తార్కిక శక్తిని పెంపొందిస్తుంది. వివిధ దృక్కోణాలను అర్థం చేసుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.

5. ప్రశ్నోత్తర పద్ధతి : ఈ పద్ధతిలో, ఉపాధ్యాయుడు గద్యంలోని వివిధ అంశాలపై ప్రశ్నలు అడుగుతారు. మరియు విద్యార్థులు సమాధానాలు ఇస్తారు. ఇది విద్యార్థుల రగహణ శక్తిని పరీక్షించడానికి వారిని మరింత లోతుగా ఆలోచింపజేయడానికి ఉపయోగపడుతుంది. ముఖ్యమైన పదజాలం మరియు భావాలపై దృష్టి పెట్టడానికి ఇది సహాయపడుతుంది.

6. వ్యాఖ్యాన పద్ధతి : ఈ పద్ధతిలో ఉపాధ్యాయుడు గద్యంలోని క్లిష్టమైన పదాలు, వాక్యాలు, జాతీయాలు, మరియు సామెతలను వివరిస్తారు. ఇది విద్యార్థులకు గద్యం యొక్క పూర్తి అర్థాన్ని గ్రహించడానికి సహాయపడుతుంది. చారిత్రక, సాంస్కృతిక లేదా సామాజిక నేపథ్యాలను కూడా వివరిస్తారు.

7. విశ్లేషణాత్మక పద్ధతి : ఈ పద్ధతిలో గద్యంలోని నిర్మాణాన్ని, రచనా శైలిని, భాషా సౌందర్యాన్ని విశ్లేషిస్తారు. రచయిత ఉద్దేశ్యం, పాత్రల స్వభావం, మరియు ఇతివృత్త వికాసం వంటి అంశాలపై దృష్టి సారిస్తారు. ఇది

విద్యార్థుల సాహిత్య విశ్లేషణ నైపుణ్యాలను పెంపొందిస్తుంది. ఈ పద్ధతులు గద్య బోధనను మరింత సమర్థవంతంగా, ఆసక్తికరంగా చేయడంలో సహాయపడతాయి. మీ బోధనలో ఏ పద్ధతులు మీకు బాగా పనిచేస్తాయి.

-xxxxxxxxxx-